

Retrospectiva istorică a înființării revistelor științifice: “Scientometrics” și “Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry”

(Historical retrospective of the founding of the scientific journals: “Scientometrics” and “Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry”)

Convorbire cu profesorul TIBOR BRAUN (Budapesta)

In an interview with Professor Tibor Braun, the founder and Editor-in-Chief of the international journals mentioned in the title details are given on how these journals were able to come into being during the difficult period of the socialistic regime in Hungary.

În ce fel a pornit la drum prima revistă în “coproducție”?

Ca un asistent universitar obscur pe vremea aceea, am realizat, în 1967, că domeniul meu de cercetare, și anume radiochimia și chimia radioanalitică, nu dispune de o revistă internațională. Am fost sfătuit să iau legătura cu directorul de atunci al Editurii Academiei Maghiare, Gyorgy Bernat, care ar fi putut fi interesat în publicarea unei astfel de reviste.

Bernat era un gânditor deosebit și un excelent manager. A studiat doi-trei ani medicina, după care a plecat ca partizan în Slovacia. A luptat alături de un tânăr slovac, Jan Ludvik Hoch, care, mai târziu, s-a alăturat armatei engleze și s-a căsătorit cu o cetățeancă engleză. În anii '50, când Hoch figura, deja, cu numele de Robert Maxwell, tânărul a înființat, în Anglia, *Editura Pergamon Press*, dezvoltând-o într-o firmă de renume internațional.

Gyorgy Bernat a găsit interesantă ideea de a înființa o revistă și a reușit să obțină aprobarea “Casei Albe” (edificiul în care funcționa Comitetul Central al Partidului Comunist Maghiar), nota bene: am scris anul 1968 pentru că, în mod excepțional - lucru nemaîntâlnit în lagărul socialist – colaboram cu o editură din Vestul Europei. Bernat a vrut să se asocieze cu Pergamon, care, între timp, a devenit foarte cunoscut în lume; dar eu, am socotit Editura Elsevier un partener mai potrivit. Între timp, Pergamon și-a încetat activitatea, în timp ce Elsevier a devenit cea mai mare editură multinațională din lume. Ne-am asociat cu Elsevier și în perioada 1968-

1983, Editura Academiei a difuzat în coproducție revista “*Journal of Radionalytical Chemistry*”.

Cum s-a născut înțelegerea?

Bernat m-a rugat să vizitez Elsevier-ul (Amsterdam), deoarece olandezii doreau să vadă cu cine se asociază. Având, azi, în spate o experiență de redactor șef de mai multe decenii, nu aș fi fost primit de un funcționar de rang atât de înalt ca cel care m-a primit la Elsevier în 1968. Pe atunci, ierarhiile nu erau atât de stricte. Elsevier a dat lumină verde și, încă în același an, am început activitatea de publicare a revistei. Toate cheltuielile au fost preluate de Editura Academiei, în calitate de proprietar, dar și brandul Elsevier a apărut pe coperta revistei. Abonații din țările socialiste, în număr de câteva sute, au putut abona în ruble revista vândută de Interprinderea Maghiară de Comerț Exterior “Kultura”. Revista era concepută la Universitatea Eotvos Lorand și tipărită la tipografia Academiei. În Occident, revista era difuzată în dolari de către Elsevier.

Unde este tipărită revista?

Putem spune, ca urmare a globalizării, în India. Industria mondială de cărți și reviste aduce un profit de mai multe miliarde de dolari editurilor multinaționale. În acest context, revistele fac obiectul unor vânzări inter edituri. “*Journal of Radioanalytical*

Chemistry” a fost vândută de Elsevier editurii internaționale Kluwer, care, după un timp, a vândut-o Editurii Springer. Aceasta a introdus computerizarea electronică a editării și a pregătirilor pentru tipar făcându-o astfel mult mai ieftină. Aici, în Budapesta, nu ne mai preocupăm de toate detaliile tehnice și de tipărire.

S-a întrerupt povestea...

Cercetătorii din toată lumea sunt nerabdători ca să-și vadă lucrările cât mai curând sub tipar. În perioada premergătoare internetului, au apărut revistele sub forma de reviste “letters”, care publicau rapid lucrări scurte și succinte. L-am căutat pe Gyorgy Bernat, propunându-i să înființăm și pentru domeniul nostru o revistă “letters”. În acest fel, în 1969, a apărut revista, cu apariție rapidă, numită “Radiochemical and Radioanalytical Letters”. (Fig. 1.)

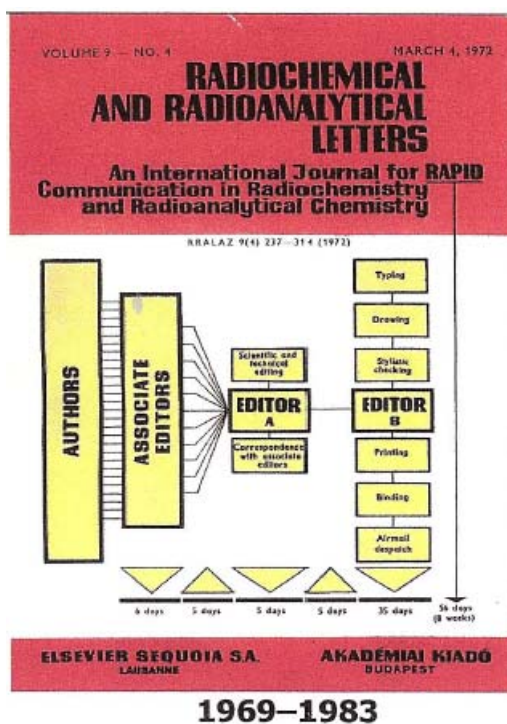

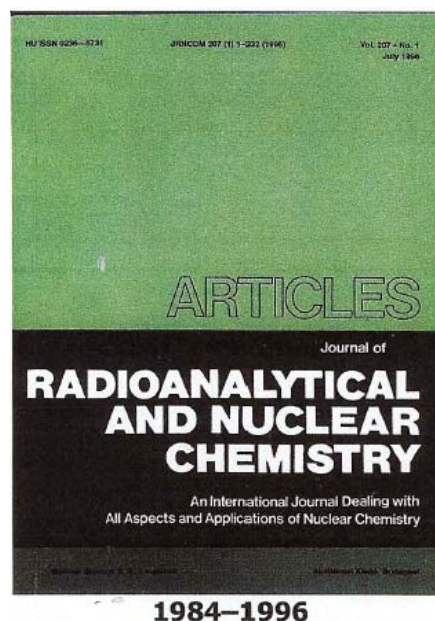
Fig. 1

Cum au fost cunoscute revistele?

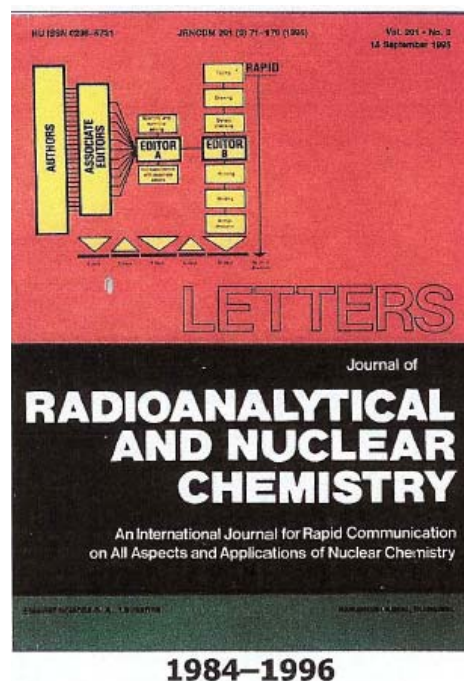
În vremea aceea, se difuzau preprinturi cercetătorilor. Pentru suplimentarea acestora, în vederea unei reclame mult mai eficiente, trebuia să găsim ceva nou. Noi am fost primii în lume, care am tipărit pe coperta revistei schița procesului de editare; totodată, am evidențiat, în diagrama respectivă, durata fiecărei faze din proces. În acest fel, autorii au

realizat că întregul proces de la sosirea manuscrisului până la apariție avea o durată de opt săptămâni, record pentru acele vremuri.

În 1984, am lărgit spectrul revistei, denumind-o “*Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry*”, în două versiuni, *Articles* și *Letters*. (Fig. 2a. și b.)

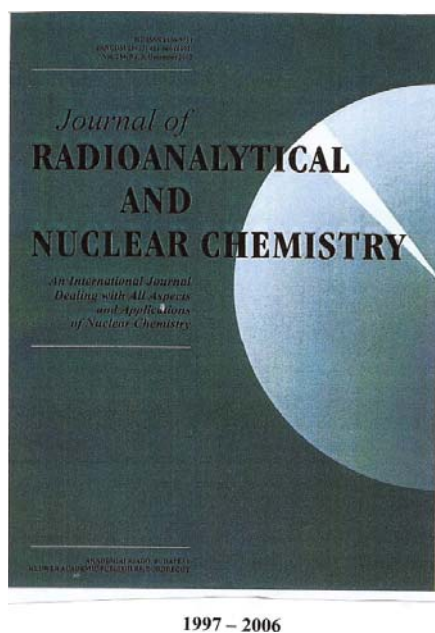
(Fig. 2a.)

(Fig. 2b.)

În aceea perioadă, Elsevier a introdus regula că abonamentul se poate obține plătind atât pentru versiunea “articles” cât și “letters”. În 1997, a încetat

editarea versiunii “letters” și coperta revistei a căpătat o nouă formă. (Fig. 3.)

(Fig. 3.)

Cu extinderea profilului, v-ați orientat spre noile pretenții ale științei?

După cel de-al Doilea Război Mondial, științele nucleare s-au bucurat de o mare popularitate. Cu timpul, a scăzut interesul, s-au alocat mai puține fonduri acestui domeniu. Ca urmare a activității mișcărilor politico-ecologice (verzi), de exemplu, denumirea unor institute gen “Institute of Nuclear Energy” s-a schimbat în “Institute of Energy”. Eu, în schimb, am fost optimist, pentru că am considerat că cercetarea nucleară și, bineînțeles, energia atomică, mai repede sau mai târziu va deveni indispensabilă.

Cum trebuie “fondată” o revistă științifică?

Această activitate are o parte riguroasă de specialitate, de concepție, precum cea de realizare, implicit fabricarea produsului. Cu ocazia înființării unei reviste științifice, trebuie studiat mecanismul de dezvoltare a cercetării în domeniul respectiv, trebuind satisfăcute, totodată, unele condiții speciale. La pornire, trebuie analizate posibilitățile și necesitățile domeniului, ca de exemplu, dacă există, deja, o revistă sau câte reviste funcționează în domeniul de cercetare respectiv. Bineînțeles, cu ajutorul internetului, putem să înființăm, în câteva minute, o nouă revistă, dar azi este problematic cine o va publica, ce va apărea în ea, cine va face

controlul științific și cine o va cumpăra? Se poate ca, în timp, aceasta să se schimbe, deoarece, practic, toate revistele tipărite, ca și a noastră, au, deja, pe lângă cea tipărită, o variantă electronică pe internet.

Prin ce mijloace se asigură nivelul profesional al revistelor?

În cercetarea științifică se nasc rezultate cu calități foarte diferite. Din această cauză, este, deja, o cerință clasică de a proteja revistele ca să nu includă rezultate slabe sau banale. În acest scop, s-au inventat redactorii și referenții, respectiv “paznicii porților”. În engleză îi numim pe aceștia din urmă “gatekeepers” pentru că ei păzesc porțile revistei. Deci, pentru revistele științifice, trebuie mobilizați editori și referenți a căror funcție importantă este paza porților, filtrarea, respectiv eliminarea manuscriselor neoriginale și de neîncredere. Revistele noastre sunt păzite de un număr mare de “paznici ai porților”: grupuri de 40-50 cercetători internaționali păzesc porțile ambelor reviste. Munca lor este caracterizată prin aceea că ei elimină sau refuză 50-60% din manuscrisele slabe primite, iar aproximativ 80% din cele acceptate sunt supuse revizuirilor din partea autorilor.

“Paznicii porților” sunt recompensați de către revistă?

Maxwell, după cum s-a mai amintit întemeietorul, și proprietarul răposatei edituri “Pergamon Press”, a enunțat, încă de atunci, legea care, de altfel, îi poartă numele, conform căreia “totdeauna se pot găsi persoane care să umple revistele cu articole, altele care le critică, redactează articolele și toate acestea absolut pe gratis (just for nothing)”. Editorii, în schimb, se revanșează față de “paznicii porților” prin aceea că publică numele lor pe copertă sau prima pagină interioară a fiecărui număr al revistei. Acei colegi care, din Africa de Sud până în Norvegia, colaborează cu noi, nu primesc onorariu pentru munca depusă. Dar, avem mare nevoie de ei, deoarece cele multe sute de articole, din cele două reviste ale noastre apar anual aproximativ pe opt mii de pagini tipărite. Toate marile edituri, și revistele lor, ca și revistele mele, au comitet de redacție format din cercetători din diferite țări ale lumii. (Fig. 4.)

Editura noastră (Springer) a dezvoltat un soft numit “Editorial Manager”, care controlează întreg procesul redacțional, accelerând și coordonând redactarea.

Scientometrics

An International Journal for All Quantitative
Aspects of Communication in Science and
Science Policy

Volume 93, Number 3, 2012

EDITOR-IN-CHIEF AND FOUNDER

T. BRAUN, braun@mail.iif.hu

Price Medal Laureate

EDITOR

A. SCHUBERT, schuba@iif.hu

Price Medal Laureate

CO-EDITOR

W. GLÄNZEL, wolfgang.glanzel@econ.kuleuven.ac.be

Price Medal Laureate

HONORARY EDITOR

E. GARFIELD, eugene.garfield@thomsonreuters.com

Price Medal Laureate

PRICE MEDAL LAUREATES BOARD

EGGHE, L. leo.egghe@uhasselt.be
INGWERSEN, P. pi@iva.dk
LEYDESDORFF, L. loet@leydesdorff.net
MARTIN, B. b.martin@sussex.ac.uk
MCCAIN, K. mccainkw@drexel.edu
MOED, H. F. h.moed@elsevier.com
NARIN, F. narinf@cox.net

PERSSON, O. olle.persson@soc.umu.se
ROUSSEAU, R. ronald.rousseau@khbo.be
SMALL, H. hsmall@comcast.net
VAN RAAN, A. F. J. vanraan@cwts.leidenuniv.nl
VINKLER, P. pvinkler@chemres.hu
WHITE, H. D. whitehd@drexel.edu
ZITT, M. zitt@nantes.inra.fr

DISTINGUISHED REVIEWERS BOARD

ABT, H. A. abt@noao.edu
ADAMS, J. jonathan.adams@thomsonreuters.com
AKSNES, D. W. dag.waksnes@nifu.no
ARCHAMBAULT, E. eric.archambault@science-metrix.com
ARUNACHALAM, S. subbiah_a@yahoo.com
BALABAN, A. T. balabana@tamug.edu
BAR-ILAN, J. barilaj@mail.biu.ac.il
BENSMAN, S. J. notsjb@lsu.edu
BORDONS, M. maria.bordons@cchs.csic.es
BORNMANN, L. bornmann@gv.mpg.de
BOYACK, K. W. kboyack@mapofscience.com
BURRELL, Q. L. quentinburrell@manx.net
BUTLER, L. linda.butler52@gmail.com
COURTIAL, J. P. jean-pierre.courtial@univ-nantes.fr
DANIEL, H.-D. daniel@gess.ethz.ch
DEBACKERE, K. koenraad.debackere@econ.kuleuven.ac.be
DING, Y. dingying@indiana.edu
FRANGOPOL, P. T. pfrangopol@clicknet.ro
GOMEZ, I. isabel.gomez@cchs.csic.es
GORRAIZ, J. juan.gorraiz@univie.ac.at
KAJIKAWA, Y. kaji@ipr-ctr.t.u-tokyo.ac.jp
KOSTOFF, R. N. rkostoff6@mail.gatech.edu
KOUSHA, K. k.kousha@wlv.ac.uk
KRAFT, D. H. kraft@csc.lsu.edu
KRAUSKOPF, M. mkrausk@unab.cl

KRETSCHMER, H. kretschmer.h@onlinehome.de
LEWISON, G. g.lewison@ucl.ac.uk
LIANG, L. liangliming1949@sina.com
LIU, N. C. ncliu@sjtu.edu.cn
LÓPEZ-ILLESCAS, C. carmlopz@gmail.com
LUWEL, M. marc_luwel@hotmail.com
MAYR, PH. philipp.mayr@gesis.org
MILOJEVIC, S. smilojev@indiana.edu
MUST, Ü. ylle@archimedes.ee
OCHOLLA, D. ocholla@telkomsa.net
PARK, H. W. hanpark@ynu.ac.kr
PERITZ, B. bluer@cc.huji.ac.il
POLANCO, X. xavier.polanco@gmail.com
POURIS, A. apouris@icon.co.za
RAFOLS, I. i.rafols@sussex.ac.uk
SCHARNHORST, A. andrea.scharnhorst@dans.knaw.nl
SCHUBERT, T. torben.schubert@isi.fraunhofer.de
SIGOGNEAU, A. anne.sigogneau@cnsr-dir.fr
SUGIMOTO, C. R. sugimoto@indiana.edu
THELWALL, M. m.thelwall@wlv.ac.uk
VAN DEN BESSELAAR, P. peter@vandenbesselaar.net
VAN ECK, N. J. ecknjpv@cwts.leidenuniv.nl
WALTMAN, L. waltmanlr@cwts.leidenuniv.nl

Fig. 7.

JOURNAL OF RADIOANALYTICAL AND NUCLEAR CHEMISTRY

An International Journal Dealing with All Aspects and
Applications of Nuclear Chemistry

EDITOR-IN-CHIEF AND FOUNDER

Tibor Braun, braun@mail.iif.hu
Hevesy Medal Laureate

EDITORS

Amares Chatt, a.chatt@dal.ca
Hevesy Medal Laureate

András Schubert, schuba@iif.hu

HEVESY MEDAL LAUREATES BOARD (2000–2011)

Bode, P.
p.bode@tudelft.nl

De Corte, F.
fransmans@skynet.be

Greenberg, R.R.
robert.greenberg@nist.gov

Hoffman, D.C.
dchoffman@lbl.gov

Kucera, J.
kucera@ujf.cas.cz

Lindstrom, R.
richard.lindstrom@nist.gov

Qaim, S.M.
s.m.qaim@fz-juelich.de

Spyrou, N.M.
n.spyrou@surrey.ac.uk

Steinnes, E.
eiliv.steinnes@chem.ntnu.no

DISTINGUISHED REVIEWERS BOARD

Aggarwal, S. K.	skaggr2002@rediffmail.com	Narbutt, J.	jnarbutt@ichtj.waw.pl
Akiyama, K.	kakiyama@tmu.ac.jp	Paiva, A. P.	appaiva@fc.ul.pt
Angelini, G.	giancarlo.angelini@mliib.imc.cnr.it	Palágyi, S.	pas@ujv.cz
Baik, M. H.	mhbaik@kaeri.re.kr	Papastefanou, C.	papastefanou@physics.auth.gr
Balaban, A. T.	balabana@tamug.edu	Pates, J.	j.pates@lancaster.ac.uk
Bem, H.	henryk.bem@p.lodz.pl	Patt, M.	marianne.patt@uniklinik-leipzig.de
Berlizov, A.	a.berlizov@iaea.org	Paulenova, A.	alena.paulenova@oregonstate.edu
Biegalski, S.	biegalski@mail.utexas.edu	Piel, M.	piel@uni-mainz.de
Cai, H.	caih@usc.edu	Plionis, A.	plioniaa@nv.doe.gov
Cataldo, F.	franco.cataldo@fastwebnet.it	Polkowska-Motrenko, H.	h.polkowska@ichtj.waw.pl
Constantinescu, B.	bconst@nipne.ro	Pomp, S.	stephan.pomp@physics.uu.se
Dai, X.	dai@aecl.ca	Potgieter, J. H.	h.potgieter@mmu.ac.uk
Dybczynski, R.	r.dybczynski@ichtj.waw.pl	Qian, J.	sebastian@gmail.com
Ekberg, C.	che@chalmers.se	Rajec, P.	pavol.rajec@fns.uniba.sk
El-Baiomy, S.	memxtd@yahoo.com	Reddy, A. V. R.	avreddy@magnum.barc.ernet.in
Ermert, J.	j.ermert@fz-juelich.de	Rengan, K.	krengan@emich.edu
Evans, N.	n.d.m.evans@lboro.ac.uk	Révay, Zs.	revay@iki.kfki.hu
Frangopol, P. T.	pfrangopol@clicknet.ro	Schirmacher, R.	ralf.schirmacher@mcgill.ca
Friedli, C.	claude.friedli@epfl.ch	Silver, G. L.	gsilver@lanl.gov
Hou, X.	xihou@risoe.dtu.dk	Skarnemark, G.	gunnar.skarnemark@chalmers.se
James, W. D.	wd-james@chem.tamu.edu	Skwarzec, B.	bosk@chem.univ.gda.pl
John, J.	jan.john@fjfi.cvut.cz	Solbach, C.	christoph.solbach@uniklinik-ulm.de
Jurisson, S.	jurissons@missouri.edu	Szalóki, I.	szaloki@reak.bme.hu
Kubuki, S.	kubuki@tmu.ac.jp	Tárkányi, F.	tarkanyi@atomki.hu
Lahiri, S.	susanta.lahiri@saha.ac.in	Tian, H.	haibin.tian@moffitt.org
Li, J.	junling.li@louisville.edu	Űnak, T.	turan.unak@ege.edu.tr
Li, Y.	lyg@email.arizona.edu	Van Grieken, R.	rene.vangrieken@ua.ac.be
Luo, L.	luotq_xrs@hotmail.com	Wall, N.	nawall@wsu.edu
Machulla, H.-J.	hans.machulla@uniklinik-ulm.de	Wojnárovits, L.	wojna@iki.kfki.hu
Mietelski, J.	jerzy.mietelski@ifj.edu.pl	Xu, C.	chunxiao88@gmail.com
Mizera, J.	mizera@ujf.cas.cz	Zeisler, S.	zeisler@triumf.ca
Modolo, G.	g.modolo@fz-juelich.de	Zhang, X.	zhangxiu@missouri.edu
Momoshima, N.	momoshima.noriyuki.551@m.kyushu-u.ac.jp		

FULLERENE SCIENCE AND TECHNOLOGY

An International and Interdisciplinary Journal

Editor

T. BRAUN (Hungary)

Honorary Editor

W. KRÄTSCHMER (Germany)

Consulting Editors

A.T. BALABAN (Romania)

M.T. BECK (Hungary)

H. WYNBERG (The Netherlands)

Regional Editors

P.F. BERNATH (Canada)

A. KALDOR (USA)

E. OSAWA (Japan)

Z. SLANINA (CSFR)

Technical Editor

L. NEMES (Hungary)

Editorial Advisory Board

D.S. BETHUNE (USA)

J. CIOSLOWSKI (USA)

W. R. CREASY (USA)

J. FINK (Germany)

I. HARGITTAI (Hungary)

W.G. HARTEK (USA)

Q. JIANG (China)

J.W. KELLER (USA)

D. KLEIN (USA)

I. LÁSZLÓ (Hungary)

A.L. MACKAY (UK)

S.W. McELVANY (USA)

C.N.R. RAO (India)

A. RASSAT (France)

A. ROSEN (Sweden)

Y. RUBIN (USA)

S. SAITO (Japan)

W.A. SEITZ (USA)

A.B. SMITH III (USA)

I.V. STANKEVICH (Russia)

T. TANIGAKI (Japan)

R. TAYLOR (UK)

L.W. TUTT (USA)

J.H. WEAVER (USA)

Am căutat să mă ocup ca tema de cercetare cu problematica și mecanismul de funcționare a pazei porților: nu de mult a apărut în limba engleză mica mea monografie având ca tematică scientometria pazei porților. (Fig. 5.)

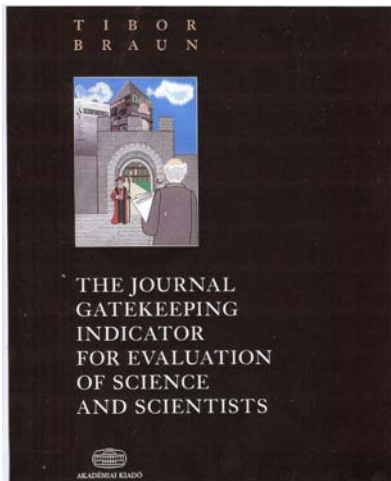

Fig. 5.

Cum ați fondat a doua revistă și anume *Scientometrics*?

În Ungaria, în anii 60-70, nu se putea apela sau concura pentru un sprijin financiar al cercetării (grant). “Sus” adică în comitetul central al partidului comunist, în ministere sau la Academie se decidea repartizarea ajutorului financiar către diferite instituții. Din această cauză, timp îndelungat, cei de “sus” nu erau interesați în măsurarea performanței științifice. Sistemul funcționa, de regulă, pe bază de nepotism corupție și mai puțin pe baza evaluării obiective (“peer review”) a rezultatelor cercetării științifice.

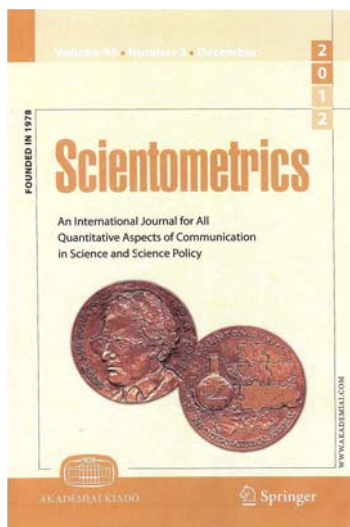

Fig. 6.

Noi am demarat scientometria, înfruntând multe greutăți și atacuri generale și personale, împreună cu colegul nostru profesorul Imre Ruff care, din păcate, ne-a părăsit mult prea devreme. Între timp, ne-am dat seama cât de adevărate sunt cele din fraza următoare: “*nimic nu este mai greu, periculos și nesigur ca munca de pionierat în introducerea unui nou sistem. Înțiatorul transformă în dușmani pe toți aceia cărora le-a fost prielnic vechiul sistem și primește doar un sprijin modest din partea acelorora cărora le prieste noul sistem*”. Aceste gânduri au fost scrise de autorul italian Machiavelli în cartea sa “*Il Principe*”, publicat în anul 1513.

Mi-am îndreptat atenția spre scientometrie, dorind să aprofundez cunoașterea mecanismului de funcționare a cercetării științifice și a revistelor științifice. În acest fel, am dat de cartea clasică a lui *Derek de Solla Price* intitulată “*Little Science, Big Science*”, precum și de lucrarea unui autor rus, genialul *Vasilij Nalimov*, care, în timpul detenției de 17 ani în gulagul sovietic, a elaborat, pe bază de statistică matematică, “naukometria” (scientometria), consemnată în anii 60 într-o monografie. Cu ajutorul lui Gyorgy Bernat, încă din anii ’70, am tradus ambele volume în limba maghiară. De altfel, cartea lui *de Solla Price* a apărut și în traducere românească.

Trebuie să subliniez că, fără ajutorul lui Gyorgy Bernat nu ar fi văzut lumina zilei nici revista “*Scientometrics*” (Fig. 6.) și nici alte reviste internaționale, care au urmat revistei noastre. Și în cazul “*Scientometrics*”-ului, am întemeiat un colectiv de redactori și am invitat greii domeniului, printre alții pe *Eugene Garfield*, *Derek de Solla Price* și *Vasilij Nalimov*. (Fig. 7.) Scientometria a devenit, astăzi, o specialitate de cercetare științifică nouă, bine definită și într-o dezvoltare semnificativă.

La mijlocul anilor ’70, ca o tematică a cercetărilor noastre scientometrice, m-a preocupat, printre altele, întrebarea: în ce loc se situează Ungaria pe harta științei mondiale? Am elaborat metode de evaluare și măsurare și, în acest context, am “măsurat” că Ungaria a fost situată aproximativ pe locul 30-32 în “rankigul” mondial al țărilor și am dovedit că, deja, prin anii ’70, erau semne că China se afla în fața unei dezvoltări științifice semnificative.

Nu peste mult timp, scientometria s-a bucurat de un imens interes în China. Prima noastră monografie scientometrică, scrisă în colaborare cu *Andras Schubert* și *Wolfgang Glänzel*, în limba engleză, a apărut la o editură din Singapore. (Fig. 8.)

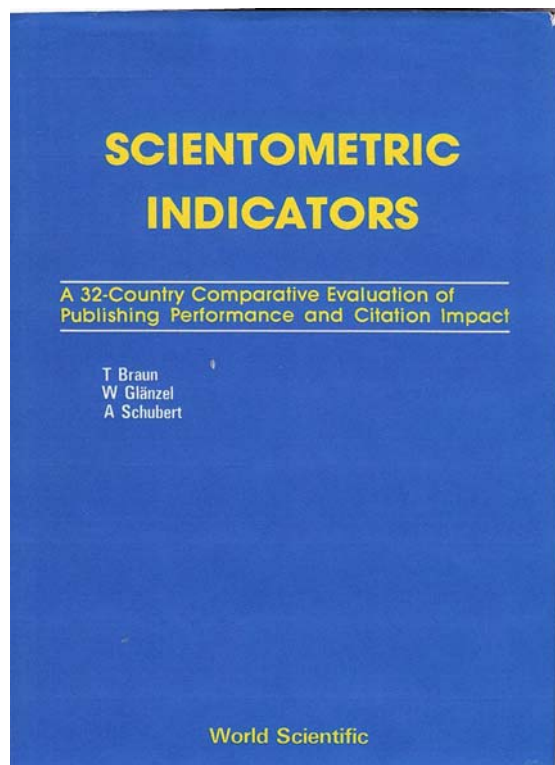

Fig. 8.

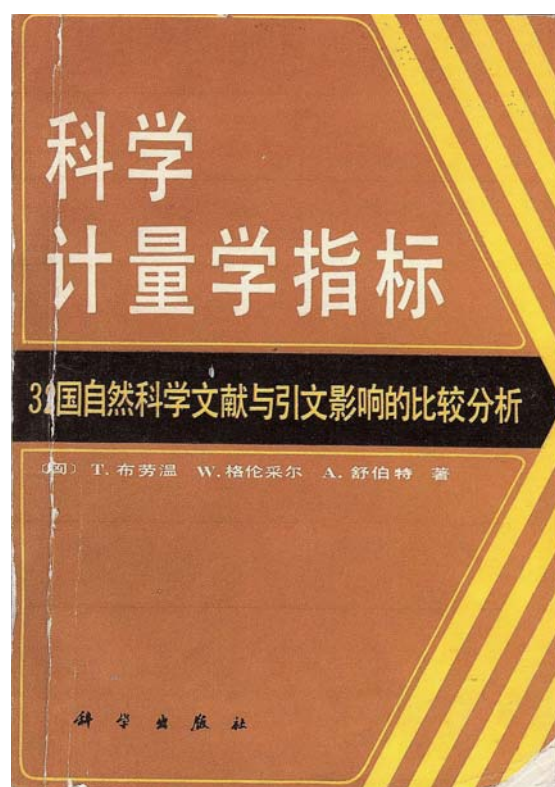

Fig. 9.

În scurt timp, cartea a fost tradusă și editată și în China continentală într-o ediție pirat (pe vremea

aceea, China nu a făcut parte din Copyright Union). (Fig. 9.)

Văzând interesul mereu crescând al chinezilor în direcția scientometriei, am acceptat o serie de invitații pentru seminare successive în China. Am prezentat prelegeri scientometrice și radioanalitice în cadrul unor universități și institute de cercetare de acolo. În China, chiar și în zilele noastre, puțini vorbesc engleza. De exemplu, în 1986, am prezentat seminarul în maghiară, iar profesorul Fu, care, în anii 50 a studiat în Ungaria, a tradus prezentarea frază cu frază. Ultimele prelegeri, din anii '90, puteau, deja, să fie susținute în engleză. Mi-au solicitat chiar și un manual de scientometrie. Am conceput unul în engleză. Când, cu ocazia proximalului seminar, am sosit la aeroportul din Pekin, m-a așteptat o delegație de peste 30 persoane care mi-a înmănat traducerea textului englez în limba chineză și s-a scuzat, că, din cauza timpului prea scurt, a reușit să-l tipărească în “numai” 70 mii exemplare. Nu de mult, a apărut ediția de probă a revistei “Scientometrics” în limba chineză. În China, cenzura este încă activă și azi ca și pe vremuri, Bernat a obținut aprobarea de la “Casa Albă” (sediul Comitetului Central al Partidului).

Mulți consideră că edițiile pe hârtie se vor restrânge în favoarea publicațiilor electronice ușor accesibile pe internet

La începutul anilor '60, în cartea sa “*The End of the Gutenberg Galaxy*”, autorul american Marshall McLuhan a prevestit dispariția cărților și revistelor tipărite. Prezicerea nu s-a adevărit, în schimb, a dat naștere la discuții aprinse, ducând chiar la o divergență de păreri în sânul comunității științifice. Și azi, sunt persoane care jură pentru forma electronică, iar alții susțin necesitatea tipăririi articolelor pe hârtie. După părerea mea, ambele forme sunt necesare, ele nu lucrează una împotriva celeilalte, ci, din contră, se completează. Să nu uităm, conservarea de durată a informației se face pe hârtie; în bibliotecile cu tradiție din lume, putem răsfoi cărți tipărite cu mai multe sute de ani în urmă, în schimb, avem puține cunoștințe despre comportarea în timp a conservării informației electronice.

Numărul revistelor științifice și tehnice pe plan mondial este de aproximativ 150.000 -200.000 mii, dar un adevărat “recensământ” nu a fost făcut, încă. Cine poate spune ce se va întâmpla peste o mie de ani cu informația electronică înregistrată azi? Merită să menționăm și faptul că revistele științifice au o demografie similară cu populația umană: se nasc, dezvoltă, se căsătoresc, divorțează, mor (unele încă la vârsta de sugar). Contrar cu populația umană, unele reviste “decedate” sunt în stare “să se reîncarneze”.

Azi există, deja, numeroase reviste electronice, însă prestigiul acestora nu se apropie, încă, de cel al revistelor tipărite, clasice, păzite cu “paznicii de poartă”. Bineînțeles, există multe reviste științifice naționale și internaționale, care apar în ambele forme adică tipărită și electronică, ca de exemplu, ambele mele reviste.

Observ pe masa Dumneavoastră o a treia revistă

În anii '90, mi-am propus să încerc, dacă este posibilă, înființarea unei reviste științifice fără susținere financiară authtonă (Gyorgy Bernat nu mai trăia atunci). “Fullerenele” au fost descoperite în 1985, iar eu am demarat cercetările mele de laborator, în acest domeniu, în 1992. Nici acest domeniu nu a avut o revistă proprie – am înființat una. Am căutat o editură mai mică decât “Elsevier” sau “Springer”. În Statele Unite, funcționează editura internațională “Marcel Dekker” (este o firmă familială), iar eu am reușit să intru în contact cu conducătorul și proprietarul editurii. Am demarat revista “*Fullerene Science and Technology*”. (Fig. 10. și 11.) Cu Marcel am făcut înțelegerea că accept, doar pentru zece ani funcția de redactor șef. După zece ani, când revista, deja, aducea profit, conform promisiunii mele, am recomandat un nou redactor șef în locul meu. Marcel m-a rugat să predau ștafeta unui coleg american.

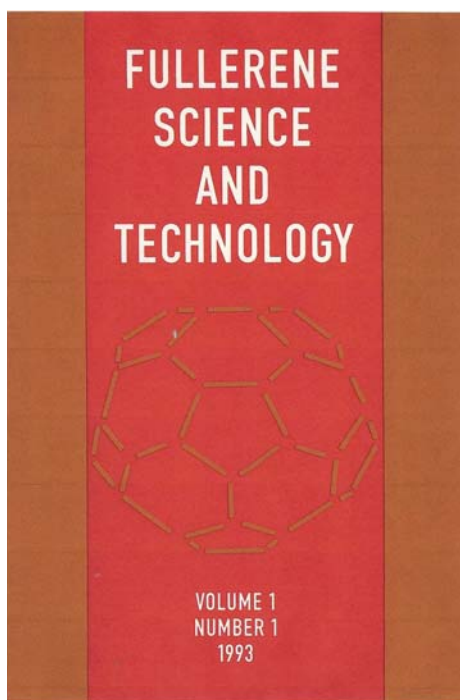

Fig. 10.

În vremea aceea, profesorul *Dirk Guldi* era profesor titular la universitatea americană “*Notre Dame*”. Între timp el a modificat denumirea revistei în “*Fullerenes, Nanotubes and Carbon Nanostructures*”. După un timp, Marcel a decis să vândă revista; cumpărătorul a fost editura americană “*Taylor & Francis*”. Editurile fac comerț cu revistele științifice cum fac alții cu salamul sau echipele de fotbal.

Apropo, salamul, vorbind de umor se leagă și altfel de revistele științifice. Trebuie spus, în general, că autorii articolelor doresc la început să publice în revistele cele mai bine cotate. În cazul că “paznicii de poartă” (gatekeeperi), dintr-un motiv sau altul, refuză publicarea, autorii o trimit la o revistă mai slab cotată și așa mai departe până când, în final, lucrarea poate să apară în vreo revistă obscură. Pe această bază, putem afirma că soarta manuscriselor este similară cu cea a cailor. În cazul cailor, succesiunea este: cal de curse, cal de tracțiune, salam.

Cum pot fi evaluate revistele științifice?

Editorul, redactorul și cercetătorul doresc să măsoare care este gradul de succes al revistelor. Joaca de-a “factor de impact” este, din păcate, exagerată. Factorul de impact nu este de neglijat, dar în nici un caz nu trebuie folosit ca unicul indicator ca și indicele Hirsch, devenit azi la modă, și sau însumarea citărilor individuale totale. În scientometrie vorbim despre “converging partial indicators” (indicatori parțiali convergenți) folosindu-i împreună. Pentru a lua o decizie, avem nevoie de mai mulți indicatori și, în posesia unor cunoștințe scientometrice de bază, calculăm indicatorii și observăm, dacă converg sau diverg. În acest fel, este mai simplă luarea deciziei. Destul de mulți neștiutori cer chiar atribuirea unui factor de impact cercetătorului individual, ceea ce considerăm că este o prostie.

Philip Campbell, redactorul șef al revistei “*Nature*”, a atras atenția asupra utilizării nepotrivite a factorului de impact

Cunosc și sunt de acord cu părerea lui *Campbell*. Societatea Europeană a Redactorilor Științifici (European Association of Science Editors, EASE) a dat publicității un manifest prin care recomandă ca “factorul de impact al revistelor cu o judecată potrivită să fie folosit în exclusivitate pentru compararea și evaluarea revistelor și nu pentru evaluarea articolelor individuale sau a activității cercetătorilor”.

Totuși, permiteți-mi să vă întreb: cum puteți clasifica revistele Dumneavoastră?

Revista “*Scientometrics*” are factorul de impact cel mai mare dintre revistele editate în Europa Centrală și de Est. Factorul de impact al revistei “*Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry*” este ceva mai scăzut. Este “numai” atât, deoarece domeniul s-a lărgit foarte mult și unele subdomenii nu mai sunt nici în comunicare orală sau de citare reciprocă. După analiza editurii “*Thomson Reuters*” (fost “*Institute for Scientific Information, Philadelphia*”) din 2004, în domeniul chimiei, revista “*Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry*” și-a îmbunătățit totalitatea citărilor în domeniul chimiei în modul cel mai remarcabil pe plan mondial.

Poate fi clasificată cognoscibilitatea, popularitatea revistelor?

Fiecare redactor șef trebuie să aibă în preocupările sale creșterea atractivității revistei sale. Oamenii de specialitate în marketing așteaptă de la aceștia idei cu adevărat inovative. Noi am fondat la cele două reviste ale noastre, ca o acțiune de marketing, un premiu internațional, care oferă unei persoane din domeniul respectiv, aleasă prin vot internațional, o medalie de bronz și o diplomă. Una poartă numele lui *George Hevesy*, iar cealaltă a lui *Derek de Solla Price*. Medaliile apar și pe coperta revistelor. (Fig. 6.) Medaliile sunt decernate, de regulă, anual sau din doi în doi ani de către o comisie internațională și prezentate cu ocazia unor conferințe internaționale semnificative. În știință, premiile au atât o tradiție remarcabilă, cât și o atractivitate, jucând totodată, un rol însemnat de marketing pentru revistele mele. Precum se știe, în sport rezultatele sunt onorate cu medalii de aur, argint și bronz. Cercetarea științifică, care este activitatea umană cea mai competitivă (chiar mai competitivă decât sportul), poate fi asemuită numai cu o singură ramură sportivă, anume cu alpinismul. De exemplu, sportivul care a escaladat primul Everestul se numea *Edmund Hillary*. De atunci, sute de sportivi au atins vârful aceluși munte, dar nici un nume nu mai este cunoscut de marele public. În știință, spre deosebire de sport, contează, în exclusivitate, numai medalia de aur adică descoperirea prioritară. Repet, pentru că sună curios, dar cercetarea științifică este un domeniu mult mai competitiv decât sportul. Aici medalia de aur este decernată pentru o descoperire. O nouă descoperire capătă recunoaștere numai în urma publicării de articole în reviste științifice controlate.

Cel care publică primul o nouă descoperire, acela este medaliatul de aur, descoperitorul.

În încheiere, aș adăuga, că cele prezentate aici bineînțeles, nu sunt rezultatul unui “one man show”. În ultimele decenii, am practicat activitatea în echipă și am beneficiat de ajutorul și sprijinul numeroșilor colegi și colaboratori din țară și străinătate. Enumerarea lor aici ar fi prea lungă, dar poate fi văzută pe copertele interioare ale revistelor.

A consemnat: Vera Silberer (Budapesta)

Traducere din limba maghiară: Prof. Dr. Andrei Devenyi (București)

Autor corespondent: braun@mail.iif.hu